ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
JEAN MONNET EUROPEAN CENTRE OF EXCELLENCE
NATIONAL AND KAPODISTRIAN UNIVERSITY OF ATHENS

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ΥΠΕΥΘΥΝΟ ΚΡΑΤΟΣ & ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ

Βασιλική Μαζιώτη

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2018

Copyright 2018

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Κλεομένους 22Α, 106 75 Αθήνα
Τηλ. 210 7220508 Fax: 210 3617711
Email: jmcenter-athens@pspa.uoa.gr, www.jmce.gr

All rights reserved

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας Jean Monnet δεν υιοθετεί πολιτικές ή άλλες θέσεις. Καταβάλλει, μάλιστα, προσπάθεια να παρουσιάζονται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του και στο μέτρο του δυνατού όλες οι υπάρχουσες απόψεις. Οι αναλύσεις και οι γνώμες που δημοσιεύονται σε όλες τις εκδόσεις του Ευρωπαϊκού Κέντρου Αριστείας Jean Monnet θα πρέπει να αποδίδονται αποκλειστικά στους ίδιους τους συγγραφείς και να μην θεωρούνται ότι αντιπροσωπεύουν απαραίτητα τις απόψεις του Κέντρου, του Διοικητικού Συμβουλίου του, της διεύθυνσης ή των κατά περίπτωση και καθ' οιονδήποτε τρόπο συνεργαζομένων φορέων.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή 3
2. Κανονισμός Δουβλίνο 5
3. Υπόθεση C- 648/11 6
4. Αναθεώρηση Δουβλίνο III 8
   - Θέσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής 8
   - Θέσεις Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 14
5. Βέλτιστο Συμφέρον του Παιδιού (Best Interest of the Child) 16
6. Συμπέρασμα 17
7. Επίλογος 18
8. Πηγές 19

1. Εισαγωγή

Ασυνόδευτος ανήλικος

Στο πλαίσιο των μετακινήσεων πληθυσμών παρατηρείται ένας αυξανόμενος αριθμός αιτούντων διεθνή προστασία. Μεταξύ αυτών εμφανίζονται όλο και συχνότερα ασυνόδευτα παιδιά τα οποία φτάνουν στην Ευρώπη μόνα τους με σκοπό να διασφαλίσουν μια καλύτερη ζωή, ένα ασφαλέστερο μέλλον. Υπολογίζεται[1] ότι 170.000 ασυνόδευτα παιδιά αιτήθηκαν άσυλο στην Ευρώπη την περίοδο 2015-2016.Στην Ελλάδα σύμφωνα με επίσημα στατιστικά στοιχεία [2] την περίοδο από 27.6. 2013- 28.2.2018 έχουν καταγραφεί 5742 ασυνόδευτα παιδιά αιτούντες άσυλο. Τα τελευταία επικαιροποιημένα στοιχεία[3] κάνουν λόγο για εκτιμώμενο αριθμό 2940 ασυνόδευτων ανήλικων στην Ελλάδα. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί πως αυτά τα στοιχεία αντικατοπτρίζουν το μέγεθος των ορατών ασυνόδευτων παιδιών, εκείνων δηλαδή που έχουν εντοπιστεί κι επισήμως καταγραφεί από τις εθνικές αρχές. Ωστόσο, υπάρχει και ο σκοτεινός αριθμός εκείνων των ασυνόδευτων παιδιών που έχουν φτάσει στην Ελλάδα ή και στην Ευρώπη αλλά δεν έχουν περάσει τη διαδικασία της ταυτοποίησης (μέσω του συστήματος eurodac) και συνεπώς είναι δύσκολο να εντοπιστούν με αποτέλεσμα να μη γνωρίζει κανείς τον πραγματικό αριθμό των ασυνόδευτων ανήλικων.

Ασυνόδευτος ανήλικος είναι εκείνος που φτάνει στο έδαφος κράτους μέλους χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικο υπεύθυνο γι΄αυτόν σύμφωνα με το νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους μέλους και εφόσον κανένας ενήλικος δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλειά του. Ο ορισμός καλύπτει και τον ανήλικο που παύει να συνοδεύεται μετά την είσοδό του στο έδαφος του κράτους μέλους (άρθρο 2, Οδηγία 2011/95/ΕΕ)[4]

[1] Eurostat : Appicants for international protection considered to be UAMs in the EU28 by age group (2015-2016)

[2] Asylo.gov.gr

[3] EKKA , Situation Update on UAMs in Greece, 15/3/2018

[4] Επισημαίνεται ότι συναφής ορισμός υιοθετείται από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες σύμφωνα με τον οποίο ως ασυνόδευτο παιδί ορίζεται κάθε ανθρώπινο ον μικρότερο των 18 ετών (εκτός αν σύμφωνα με την ισχύουσα για το παιδί νομοθεσία η ενηλικίωση επέρχεται νωρίτερα), το οποίο ΄΄έχει αποχωριστεί από τους γονείς του και κανένας ενήλικας –που θα μπορούσε σύμφωνα με το νόμο ή το έθιμο –δε φέρει ευθύνη για τη φροντίδα του (Ύπατη Αρμοστεία Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες,1997)
Επίσης, το ΠΔ 220/2007 προβλέπει στο άρθρο 1 στ «Ασυνόδευτος ανήλικος» είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής ηλικίας κάτω των 18 ετών, ο οποίος φθάνει στην Ελλάδα χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικο υπεύθυνο για τη φροντίδα του, σύμφωνα με το νόμο ή το έθιμο, για όσο χρόνο δεν έχει τεθεί υπό την ουσιαστική φροντίδα ενός τέτοιου προσώπου, ή ο ανήλικος που αφέθηκε ασυνόδευτος μετά την είσοδό του στην Ελλάδα»

Ευκόλως από τα προαναφερθέντα γίνεται αντιληπτό πως τα παιδιά αυτά συνιστούν μια ιδιαίτερα ευάλωτη κατηγορία, η οποία απαιτεί διπλή προστασία και μέριμνα. Ως παιδιά χρήζουν ειδικής φροντίδας πόσο μάλλον όταν δε βρίσκονται υπό την προστασία ενός κηδεμόνα και βιώνουν την τραυματική εμπειρία της απώλειας ή του αποχωρισμού των γονέων τους. Περαιτέρω, ως πρόσφυγες φέρουν τις τραυματικές εμπειρίες των διώξεων και του φόβου στη χώρα καταγωγής τους. Ενόσω η νομική έννοια της ευαλωτότητας και των ιδιαίτερων αναγκών των αιτούντων διεθνούς προστασίας έχουν κυρίως αναπτυχθεί εντός του κοινοτικού κεκτημένου, η κατηγοριοποίηση συγκεκριμένων ομάδων ως ευάλωτες δεν είναι αποκλειστικό φαινόμενο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας . Παρά το γεγονός ότι η Διεθνής Σύμβαση του 1951, δεν αναγνωρίζει (identify) ιδιαίτερες κατηγορίες προσφύγων ως ευάλωτες ή να απαιτούν ειδική προσοχή και μέριμνα από τις εθνικές αρχές, διάφορες συνθήκες ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναγνωρίζουν την ιδιαίτερη νομική θέση συγκεκριμένων ομάδων για τις οποίες απαιτούνται ειδικά μέτρα ώστε να διασφαλίζονται τα δικαιώματά τους.

Υπό το πρίσμα αυτό, η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού[5] είναι ένα ηχηρό παράδειγμα καθόσον στο Προοίμιο αναγνωρίζει πως το παιδί για λόγους φυσικής ή νοητικής ανωριμότητας έχει ανάγκη ειδικών εγγυήσεων και φροντίδας συμπεριλαμβανομένης και της νομικής του προστασίας και θεσπίζει το δικαίωμα για το παιδί που παροδικά στερείται το οικογενειακό του περιβάλλον σε ειδική προστασία και βοήθεια παρεχόμενη από το κράτος

Η ανάγκη για ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις προς τα ασυνόδευτα παιδιά κατά τη διαδικασία χορήγησης ασύλου τονίζεται με ύφος καθοδηγητικό από την Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC)[6], η οποία καλεί τα κράτη να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 22(1) της Σύμβασης ΄΄λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη ευαλωτότητα των ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών΄΄ έχοντας αξιολογήσει με τρόπο φιλικό προς τα παιδιά τις ανάγκες τους για προστασία .

Τόσο η ευρωπαϊκή όσο και η εθνική νομοθεσία περιλαμβάνουν ειδικές διατάξεις για τους ασυνόδευτους ανήλικους με απώτερο σκοπό να διασφαλιστεί η κατά προτεραιότητα εξέταση του αιτήματός για διεθνή προστασία, η διαμονή τους σε κατάλληλες δομές και η στήριξή τους (ιατροφαρμακευτική και ψυχολογική). Ειδικότερα, στο πλαίσιο του Κοινού Συστήματος Ασύλου έχει υιοθετηθεί από την Ένωση σειρά νομοθετικών κειμένων, τα

[5] Article 20(1) United Nations Convention on the Rights of the Child

[6] CRC, General Comment No6(2005), Treatment of unaccompanied and separated children outside of their country of origin

οποία θέτουν ενιαίες προδιαγραφές για την υλοποίηση μιας κοινής πολιτικής ασύλου. Τα κείμενα αυτά αναθεωρούνται και αξίζει να επισημανθεί πως χαρακτηριστικό όλων των αναθεωρημένων κειμένων αποτελεί η έμφαση που δίδεται στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, το οποίο θα πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των κρατών μελών κατά την εφαρμογή των κειμένων. Θεσπίζονται δε ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις για τους ασυνόδευτους ανήλικους λόγω της ιδιαίτερα ευάλωτης κατάστασής τους.

2. Κανονισμός Δουβλίνο

Ένα από τα νομικά κείμενα που απαρτίζουν το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου είναι και ο Κανονισμός Δουβλίνο. Ο εν λόγω Κανονισμός θεσπίζει τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας. Συγκεκριμένα, προβλέπει κατάλογο κριτηρίων βάσει των οποίων καθορίζεται το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση αιτήματος ασύλου που υποβάλλεται στην Ένωση έτσι ώστε η αίτηση να εξετάζεται μόνον από ένα κράτος μέλος. Όταν κάποιος υπήκοος τρίτης χώρας υποβάλλει αίτημα ασύλου σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος που ο Κανονισμός καθορίζει ως υπεύθυνο, δυνάμει του Κανονισμού ο ενδιαφερόμενος αιτών άσυλο μεταφέρεται στο υπεύθυνο κράτος μέλος.

Ωστόσο, για την περίπτωση που ο αιτών είναι σε περίπτωση ασυνόδευτος ανήλικος , σύμφωνα με τον ισχύοντα Κανονισμό 604/2013(Δουβλίνο ΙΙΙ) [7] υπεύθυνο κράτος για την εξέταση του αιτήματος είναι εκείνο στο οποίο βρίσκεται νόμιμα ένα μέλος της οικογένειας ή αδελφός ή συγγενής (άρθρο 8 παρ. 1,2,3). Εάν δεν υπάρχει μέλος της οικογένειας ή αδελφός ή συγγενής υπεύθυνο κράτος είναι εκείνο στο οποίο ο ασυνόδευτος ανήλικος υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας (8 παρ 4)και όχι η πρώτη χώρα εισόδου όπως ισχύει στις λοιπές περιπτώσεις. Σημαντική αλλαγή με θετικό πρόσημο στον Κανονισμό Δουβλίνο ΙΙΙ συνιστά το γεγονός ότι διευρύνεται το δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης εφόσον στην έννοια των συγγενών συμπεριλαμβάνονται

[7] Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 26 Ιουνίου 2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών γιατον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα, γνωστός ως «Δουβλίνο ΙΙΙ» (L 180/29.6.2013), αντικατέστησε τονΚανονισμό (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 2003 για τα κριτήρια και τους μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που έχει υποβληθεί σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας («Δουβλίνο ΙΙ») (L 50/25.2.2003) τον Ιούνιο του 2013

πλέον θείοι και παππούδες(άρθρο2). Σε κάθε περίπτωση λαμβάνεται υπόψη το μείζον συμφέρον του παιδιού.

Ελλείψει μέλους της οικογένειάς του, υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση του αιτήματός του είναι το κράτος στο οποίο ο ανήλικος υπέβαλε αίτημα ασύλου χωρίς ωστόσο να διευκρινίζεται αν πρόκειται για το κράτος πρώτης εισόδου στο οποίο ο ανήλικος υπέβαλε το αίτημα ή για το τελευταίο στο οποίο και ευρίσκεται . Την ερμηνεία του ζητήματος αυτού πραγματεύθηκε δίνοντας διέξοδο στην αμφισημία της διάταξης του Κανονισμού το Δικαστήριο της Ένωσης (ΔΕΕ) στην υπόθεση C-648/11, η οποία χαρακτηρίστηκε ΄΄τομή ΄΄ και ΄΄ορόσημο΄΄ αναφορικά με τη μεταχείριση των ασυνόδευτων ανήλικων. Η σημαντικότητα αυτής της απόφασης καταδεικνύεται από την παρακάτω ανάλυση των σημαντικότερων στοιχείων της .

3. Υπόθεση C- 648/11

Η εν λόγω υπόθεση πραγματεύεται πλείονες αιτήσεις ασύλου ασυνόδευτων ανήλικων. Συγκεκριμένα, τα πραγματικά περιστατικά καταγράφονται ως ακολούθως: Δυο ανήλικοι υπήκοοι Ερυθραίας (η MA και η BT) και ένας ανήλικος από το Ιράκ (ο DA) κατέθεσαν αίτημα ασύλου στο Ηνωμένο Βασίλειο. Κανένα μέλος της οικογένειάς τους δε βρισκόταν νομίμως σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι βρετανικές αρχές διαπίστωσαν ότι οι ανήλικοι είχαν υποβάλει αίτημα ασύλου και σε άλλα κράτη , ήτοι στην Ιταλία (η MA και η BT) και στις Κάτω Χώρες (ο DA). Ως εκ τούτου, αποφάσισαν τη μεταφορά των ανηλίκων στα προαναφερθέντα κράτη καθόσον κρίθηκαν υπεύθυνα για την εξέταση των αιτήσεών τους .Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί πως πριν εκτελεσθεί η μεταφορά των MA και DA αλλά αφότου είχε μεταφερθεί η BT , οι βρετανικές αρχές αποφάσισαν να εφαρμόσουν τη ΄΄ρήτρα κυριαρχίας΄΄[8]

Από τη μελέτη του σκεπτικού εν λόγω απόφασης [9]του ΔΕΕ καθίσταται σαφές πως ελήφθησαν σοβαρά υπόψη οι προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Pedro Cruz Villalon της 21ης Φεβρουαρίου. Μεταξύ άλλων κρίθηκε πως ΄΄λαμβανομένων υπόψη των σκοπών της σαφήνειας και της ταχύτητας όσον αφορά στον καθορισμό του υπεύθυνου κράτους, η επίμαχη αρμοδιότητα πρέπει να αναγνωρίζεται στο κράτος μέλος που βρίσκεται στην καταλληλότερη θέση προκειμένου να αξιολογήσει το συμφέρον του παιδιού, πράγμα που

[8] Κάθε κράτος μέλος δύναται και είναι στη διακριτική του ευχέρεια να εξετάσει αίτημα ασύλου ακόμα και αν δεν είναι αυτό το υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια του Κανονισμού

[9] Επετηρίδα Δικαίου Προσφύγων και Αλλοδαπών 2013, σελ.138-148

σημαίνει ότι υπεύθυνο κράτος πρέπει να είναι εκείνο στο οποίο βρίσκεται ο ανήλικος , το οποίο κατά κανόνα είναι το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η τελευταία αίτηση ασύλου ΄΄[10]

Υπό το ίδιο πνεύμα κι επικαλούμενος την αιτιολογική σκέψη 4 του Κανονισμού Δουβλίνο, η οποία υπαγορεύει την ανάγκη η διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους ΄΄να επιτρέπει τον ταχύ προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο ώστε να κατοχυρώνεται η πραγματική πρόσβαση στις διαδικασίες καθορισμού του καθεστώτος πρόσφυγα και να μη διακυβεύεται ο στόχος της ταχύτητας κατά την εξέταση των αιτήσεων ασύλου΄΄ ο Γενικός Εισαγγελέας κρίνει πως δεν είναι σκόπιμο να υποβάλλονται οι ανήλικοι σε μη αναπόφευκτες μετακινήσεις [11] .

Επιπροσθέτως, τονίζεται πως ‘’βάση της ερμηνείας του Κανονισμού πρέπει να αποτελεί το μείζον συμφέρον του παιδιού, το οποίο διαπνέει όλο τον Κανονισμό και κατά συνέπεια στην περίπτωση συρρεουσών αιτήσεων ασύλου πρέπει καταρχήν να προκρίνεται η υποβληθείσα στο τελευταίο κράτος καθώς κατά τεκμήριο εκεί αντικατοπτρίζεται καλύτερα το συμφέρον του παιδιού΄΄ .Προκειμένου να προσδιοριστεί ποιο είναι το μείζον συμφέρον του παιδιού και να σταθμιστεί ποια απόφαση συνάδει περισσότερο με την ικανοποίηση του συμφέροντος αυτού , είναι αναγκαία η συνεργασία του παιδιού΄΄.[12]

Η απόφαση του Δικαστηρίου έμελλε να είναι καθοριστική για το μέλλον και αυτό καθίσταται εμφανές από τη δημοσιοποίηση[13] της βούλησης της Επιτροπής με νομική βάση τη συγκεκριμένη απόφαση να προτείνει την αναθεώρηση της διάταξης της παρ.4 του άρθρου 8 του Δουβλίνο ΙΙΙ .Πέραν της περίπτωσης που ασυνόδευτος ανήλικος υποβάλλει πλείονες αιτήσεις ασύλου σε διαφορετικά κράτη μέλη (και αυτό καλύπτεται σε ικανοποιητικό βαθμό από την απόφαση του Δικαστηρίου) η Επιτροπή επιθυμεί να καλυφθεί επίσης από τον Κανονισμό και η περίπτωση ανηλίκου ο οποίος δεν έχει υποβάλει αίτημα ασύλου στο κράτος στο οποίο ευρίσκεται με σκοπό να αποφευχθούν ενδεχόμενα κενά στα κριτήρια του προσδιορισμού της ευθύνης .

Η λύση που προτείνεται είναι ότι το υπεύθυνο κράτος μέλος πρέπει να είναι εκείνο στο ο οποίο ο ανήλικος υπέβαλε την πλέον πρόσφατη αιτησή του .Ο κανόνας αυτός σκοπό έχει να εξασφαλίσει ότι υπάρχει βεβαιότητα όσον αφορά τον προσδιορισμό του κράτους

[10] Προτάσεις Γενικού Εισαγγελέα Pedro Cruz Villalon , σκέψη 69, curia.europa.eu
[11] Προτάσεις Γενικού Εισαγγελέα Pedro Cruz Villalon , σκέψη 75, curia.europa.eu
[12] Προτάσεις Γενικού Εισαγγελέα Pedro Cruz Villalon , σκέψεις 67 και 74 , curia.europa.eu
[13] COM(2014)382 final

μέλους που είναι υπεύθυνο με τη θέσπιση ενός κανόνα που είναι βέβαιος και προβλέψιμος. Η αναφορά στο μείζον συμφέρον του ανήλικου προστίθεται προκειμένου να διασφαλιστεί ότι πρέπει να αποφεύγονται οι μεταφορές που αντίκεινται στο μείζον συμφέρον του.

4. Αναθεώρηση Δουβλίνο ΙΙΙ

Τη δεδομένη χρονική συγκυρία το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου μεταρρυθμίζεται και ήδη έχουν ξεκινήσει οι πολιτικές διεργασίες και ζυμώσεις για το σκοπό αυτό.[14]Οι συζητήσεις σε τεχνικό επίπεδο είναι συνεχείς και εντατικές καθόσον σε επίπεδο Συμβουλίου δεν επετεύχθη συμφωνία για μια πλήρη και αποτελεσματική εφαρμογή των αρχών της αλληλεγγύης και της ευθύνης (principles of solidarity and responsibility). Ένα από τα νομοθετήματα που υπάγονται σε αναθεώρηση είναι και ο Κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ. Παρακάτω, εξετάζονται διεξοδικά οι αλλαγές που προτείνονται αναφορικά με τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους για μεταχείριση των ασυνόδευτων ανήλικων.

- **Θέσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής**

Στην πρόταση που παρουσίασε η Επιτροπή[15] για την αναθεώρηση του Κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ προστίθεται μια νέα παράγραφος στο άρθρο 10 που αφορά στα ασυνόδευτα ανήλικα. Η παράγραφος αυτή προβλέπει τα ακόλουθα: *Σε περίπτωση που ο αιτών άσυλο είναι ασυνόδευτος ανήλικος, θα εφαρμόζονται μόνον τα κριτήρια που θεσπίζονται στο συγκεκριμένο άρθρο και κατά τη σειρά που τίθενται στις παραγράφους 2-5.*

Συνεπώς , τα κριτήρια αυτά κατά σειρά προτεραιότητας είναι τα εξής :

Παρ.2) Υπεύθυνο κράτος είναι εκείνο όπου διαμένει νόμιμα μέλος της οικογένειας του ασυνόδευτου ανήλικου. Στην περίπτωση που ο αιτών είναι έγγαμος ανήλικος του οποίου ο σύζυγος δε διαμένει νόμιμα σε έδαφος κράτους μέλους, υπεύθυνο κράτος θεωρείται το κράτος μέλος όπου διαβιεί νόμιμα ο πατέρας , η μητέρα , άλλος ενήλικος κηδεμόνας του ανήλικου είτε κατά το νόμο είτε κατά τη συνήθη πρακτική του συγκεκριμένου κράτους μέλους ή κάποιος αδελφός αυτού του ανήλικου.

[14] Aida, CEAS REFORM: State of Play of Negotiations on the Dublin IV Regulation (30/11/2017)
[15] COM(2016)270 final

Παρ.3) Σε περίπτωση που ο αιτών ασυνόδευτος ανήλικος έχει κάποιο συγγενή που βρίσκεται νόμιμα σε άλλο κράτος μέλος και έχει διαπιστωθεί βάσει εξατομικευμένης εξέτασης ότι ο συγγενής αυτός μπορεί να αναλάβει τη φροντίδα του ανήλικου, τότε εκείνο το κράτος μέλος θα πρέπει να ενώσει τον ανήλικο με το συγγενή του ως υπεύθυνο κράτος με την προϋπόθεση ότι κάτι τέτοιο είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Παρ.4) Σε περίπτωση που μέλη της οικογένειας ή άλλοι συγγενείς όπως αναφέρθηκε στις προηγούμενες παραγράφους ,διαμένουν σε διαφορετικά κράτη μέλη, ποιο θα είναι το υπεύθυνο κράτος θα αποφασίζεται στη βάση της επιλογής που δεν αντίκειται στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Παρ.5)Σε περίπτωση απουσίας είτε μέλους της οικογένειας είτε συγγενούς όπως αναφέρεται στις παραγράφους 2 και 3, υπεύθυνο κράτος θα είναι εκείνο όπου για πρώτη φορά το ασυνόδευτο ανήλικο υπέβαλε την αίτηση για χορήγηση διεθνούς προστασίας εκτός και αν αποδεικνύεται ότι κάτι τέτοιο δε συνάδει με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού .

Η Επιτροπή έχει την αρμοδιότητα να υιοθετεί εξουσιοδοτικές πράξεις συμφώνως προς το άρθρο 57 αναφορικά με την αναγνώριση οικογενειακών ή συγγενικών δεσμών των ασυνόδευτων ανήλικων, με τη θέσπιση κριτηρίων για την αποδεδειγμένη ύπαρξη των οικογενειακών αυτών δεσμών, με τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία εξετάζεται η ικανότητα του συγγενούς να αναλάβει τη φροντίδα του ασυνόδευτου λαμβάνοντας υπόψη και την περίπτωση οικογένεια και συγγενείς να διαβιούν σε διαφορετικά κράτη μέλη. Κατά την άσκηση αυτής της αρμοδιότητας να υιοθετεί τις ανωτέρω εξουσιοδοτικές πράξεις, η Επιτροπή δε θα πρέπει να υπερβαίνει το στόχο της κατίσχυσης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού όπως αυτό προβλέπεται στο άρθρο 8(3).

Η Επιτροπή μέσω των εφαρμοστικών διατάξεων θα πρέπει να θεσπίζει κοινούς όρους και πρότυπα για τη διαβούλευση και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών. Αυτές οι εφαρμοστικές πράξεις θα πρέπει να υιοθετούνται συμφώνως προς τη διαδικασία εξέτασης όπως αυτή αναφέρεται στο άρθρο 56(2).

Επίσης, στην αναθεωρημένη πρόταση της Επιτροπής γίνεται σαφής αναφορά[16] σε τροποποιημένη παράγραφο σύμφωνα με την οποία πριν μεταφερθεί το ασυνόδευτο ανήλικο στο υπεύθυνο κράτος, το κράτος εκείνο που διενεργεί τη μεταφορά λαμβάνει τα ακόλουθα μέτρα[17] :

[16] Αρθρο 8 παρ .4

[17] Άρθρο 24 Οδηγίας 2013/33/ΕΕ

Μέσω των συγκεκριμένων αυτών μέτρων εξασφαλίζεται καταρχήν η εκπροσώπηση του ασυνόδευτου ανήλικου και η συνδρομή του ώστε να επωφελείται των δικαιωμάτων του. Ομοίως εξασφαλίζεται πως για εκείνα τα παιδιά που ασκούν αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας θα φιλοξενούνται με ενήλικες συγγενείς ή από ανάδοχη οικογένεια ή σε κέντρα φιλοξενίας ειδικών προδιαγραφών για παιδιά ή σε άλλα καταλύματα κατάλληλα για ανήλικα. Εξασφαλίζεται επίσης η κοινή διαβίωση μεταξύ αδελφών καθώς επίσης και η ταχεία δρομολόγηση της διαδικασίας για ιχνηλάτηση των μελών οικογενείας τους (family tracing).

Πέραν τούτων, θα πρέπει να εξασφαλίζεται ότι τηρούνται οι εγγυήσεις [18] ως προς το ότι ο ανήλικος ενημερώνεται αμέσως ότι έχει ορισθεί εκπρόσωπος γι΄αυτόν καθώς και ως προς το ότι ενημερώνεται για όλες τις διαδικασίες που τον αφορούν σε γλώσσα που κατανοεί ή τεκμαίρεται ότι κατανοεί από πρόσωπα που έχουν τις απαραίτητες γνώσεις για τις ειδικές ανάγκες των ανηλίκων .

Εμφατικά τονίζεται –όπως απαντάται και σε άλλα νομικά κείμενα-πως πριν από κάθε μεταφορά του ασυνόδευτου ανήλικου θα πρέπει να προηγείται μια αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Η εκτίμηση αυτή θα πρέπει να βασίζεται σε παράγοντες[19] όπως η πιθανότητα οικογενειακής επανένωσης, η ευζωία (well-being) και η κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού , η ασφάλεια του παιδιού ιδίως αν κινδυνεύει να πέσει θύμα παράνομης διακίνησης καθώς και οι απόψεις του ίδιου του παιδιού σε συνάρτηση με την ηλικία και ωριμότητά του. Η αξιολόγηση θα πρέπει να γίνεται σε σύντομο χρόνο και να διενεργείται από προσωπικό με εμπειρία και κατάρτιση στο εν λόγω ζήτημα με σκοπό να εξασφαλίζεται ότι οι διαδικασίες γίνονται με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Προκειμένου, ωστόσο, να τεθεί σε πλήρη και ουσιαστική εφαρμογή το άρθρο 10 που αφορά στα ασυνόδευτα ανήλικα, προκρίνεται πως το κράτος μέλος στο οποίο υπεβλήθη αίτηση ασύλου από το ασυνόδευτο παιδί , το ταχύτερο θα πρέπει να δράσει ως προς τον εντοπισμό δυνητικά της οικογένειας ή συγγενών στην επικράτεια των λοιπών κρατών μελών .Το συγκεκριμένο κράτος μέλος προς τον σκοπό αυτό έχει τη δυνατότητα να ζητήσει συνδρομή από διεθνείς οργανισμούς και συναφείς οργανώσεις. Το προσωπικό στις αρμόδιες αυτές υπηρεσίες ή οργανώσεις καλείται να έχει εκπαιδευθεί και να εκπαιδεύεται συνεχώς επί των εξειδικευμένων αναγκών της συγκεκριμένης κατηγορίας ευάλωτων ατόμων.

[18] Άρθρο 25 Οδηγία 2013/32/ΕΕ
[19] Άρθρο 8 παρ.3 της πρότασης Κανονισμού Δουβλίνο

Η προεξάρχουσα φιλοσοφία και λογική (ratio), η οποία διατρέχει οριζόντια τις προαναφερθείσες προβλέψεις και νομικές διατυπώσεις δεν είναι άλλη από την πλήρη διασφάλιση της οικογενειακής ενότητας και του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Η ύπαρξη σχέσης εξάρτησης μεταξύ του αιτούντος και μελών της οικογενειάς του επί τη βάσει εγκυμοσύνης, κατάστασης υγείας ή προχωρημένης ηλικίας θα μπορούσε να συνιστά κριτήριο δεσμευτικής ευθύνης (binding responsibility criterion). Σε περίπτωση που ο αιτών διεθνή προστασία είναι ασυνόδευτος ανήλικος, η παρουσία μελών οικογενείας του ή συγγενών που δύνανται να αναλάβουν τη φροντίδα του στο έδαφος άλλου κράτους μέλους θα μπορούσε να συνιστά επίσης δεσμευτικό κριτήριο ευθύνης .Κι ενώ αυτή η συλλογιστική εμφανίζεται να συνάδει με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αυτή στην αιτιολογική σκέψη 20 φαίνεται να συγκρούεται με την πολιτική προτεραιότητα της Ένωσης για δημιουργία αντικινήτρων ως προς τις δευτερογενείς μετακινήσεις εντός των κρατών μελών και ιδιαιτέρως αυτές που αφορούν σε ασυνόδευτα ανήλικα .Στην αιτιολογική σκέψη αρ.20, λοιπόν, εκτός των άλλων αναφέρεται :*σε περίπτωση απουσίας οικογένειας ή συγγενών του ασυνόδευτου παιδιού και με απώτερο σκοπό να αποθαρρύνονται οι δευτερογενείς μετακινήσεις των παιδιών , υπεύθυνο κράτος θεωρείται εκείνο στο οποίο για πρώτη φορά το ασυνόδευτο ανήλικο υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας εκτός αν κάτι τέτοιο αποδεικνύεται ότι αντίκειται στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού* .

Ομοίως, ενώ στην αιτιολογική έκθεση η ανωτέρω σκέψη δικαιολογείται επι τη βάση της άμεσης ,ταχείας αντίδρασης ως προς τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους για τα παιδιά αυτά με συνακόλουθη την απρόσκοπτη και ταχεία υπαγωγή τους στις διαδικασίες που εγγυώνται την τήρηση των δικαιωμάτων τους , στην πράξη η εφαρμογή του συγκεκριμένου κανόνα μπορεί να καταστεί αλυσιτελής. Ο κανόνας αυτός εγείρει ερωτήματα κι επιφυλάξεις ως προς το αν τελικά διαφυλάσσεται το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και δη του ασυνόδευτου. Εφόσον, τίθεται ο περιοριστικός όρος της πρώτης φοράς (*first has lodged his application*) το βάρος ευθύνης φαίνεται να μετατοπίζεται στη χώρα πρώτης υποδοχής .Προς επίρρωση τούτου, το λεκτικό που χρησιμοποιείται για να ορίσει τη διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθηθεί σε αντίθετη περίπτωση (it *is demonstrated that this would not be in the best interests of the child)*είναι αδύναμο ως προς το ότι δεν καθίσταται σαφές ούτε με ποια διαδικασία αποδεικνύεται τούτο ώστε να ακολουθείται ομοιόμορφα από όλα τα κράτη μέλη ούτε ποιος φέρει το βάρος της απόδειξης ούτε εντός ποιου χρονικού πλαισίου αυτή η αποδεικτική διαδικασία θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί .Ίσως το λεκτικό αυτό θα μπορούσε να αντικατασταθεί με το ΄΄unless it is assessed’’.Με τον τρόπο αυτό ο κανόνας εναρμονίζεται με την τυπική

εξέταση –εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος όπως αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 8(4) της πρότασης του Κανονισμού.

Το πλέγμα των ως άνω διατυπώσεων που λειτουργούν ή θα μπορούσαν με κάποιες τροποποιήσεις να λειτουργούν ευνοϊκά ως δίχτυ προστασίας των δικαιωμάτων των ασυνόδευτων παιδιών θα πρέπει στη συγκεκριμένη συγκυρία αναδιαμόρφωσης του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (CEAS) να μελετάται συνδυαστικά με τα λοιπά νομικά κείμενα που τελούν υπό αναμόρφωση. Συγκεκριμένα, υπό το πρίσμα θέσπισης ενός Κανονισμού ο οποίος θα αντικαταστήσει την Οδηγία περί Διαδικασιών [20] ευνοϊκή για τα παιδιά κρίνεται η διάταξη της νέα παραγράφου [21]σύμφωνα με την οποία δίνεται η δυνατότητα στα ασυνόδευτα παιδιά να υποβάλουν το αίτημά τους για χορήγηση διεθνούς προστασίας εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών υπό τον ευνοϊκό όρο ότι ο χρόνος εκκινεί από τη στιγμή που το παιδί συναντά τον επίτροπο που έχει διοριστεί για να το βοηθά σε κάθε στάδιο της διαδικασίας χορήγησης ασύλου. Την ίδια στιγμή αρνητικό πρόσημο και αντίκτυπο στην πράξη μπορεί να αποδοθεί στις διατάξεις περί ταχείας διαδικασίας εξέτασης ασύλου (accelerated prodedure)[22] καθώς επίσης και περί διαδικασίας στα σύνορα[23] (border procedure) από τις οποίες δεν εξαιρούνται τα ασυνόδευτα παιδιά .

Επιπροσθέτως, δυσοίωνες εμφανίζονται οι προτάσεις από την ανατροφοδότηση των πολιτικών ζυμώσεων διενεργούνται τους τελευταίους μήνες στις Βρυξέλλες και οι οποίες κινούνται προς την κατεύθυνση τροποποίησης και σημαντικού περιορισμού της δυνατότητας ασκήσεως της ανθρωπιστικής ρήτρας και της ρήτρας κυριαρχίας μέσω της θέσπισης ενός νέου υπερ-κριτηρίου για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους ως προς την εξέταση του αιτήματος για χορήγηση ασύλου.

Το κριτήριο αυτό ορίζει ότι αν μια αίτηση κρίνεται απαράδεκτη (inadmissible) επί τη βάσει του κριτηρίου της ΄΄ασφαλούς τρίτης χώρας ΄΄ τότε το συγκεκριμένο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο ανεξαρτήτως των υπολοίπων κριτηρίων (οικογενειακή επανένωση, ανθρωπιστικοί λόγοι, ανήλικα παιδιά). Στην περίπτωση των ασυνόδευτων παιδιών υπάρχει πρόβλεψη σε νέα παράγραφο πως για συγκεκριμένους λόγους εφαρμόζεται ο συγκεκριμένος κανόνας[24].Μολαταύτα, τα παιδιά αυτά τίθενται σε κίνδυνο παραγνωρίζοντας την ευαλωτότητά τους αν αναλογιστούμε πως στην Ελλάδα η Τουρκία

[20] 2013/32/ΕΕ
[21] Άρθρο 32 παρ.2
[22] Άρθρο 40 παρ.5 Asylum Procedures Regulation
[23] Άρθρο 41 παρ 5 Asylum Procedures Regulation
[24] Άρθρο 45 παρ5 Asylum Procedures Regulation

για παράδειγμα θεωρείται ασφαλής τρίτη χώρα και ως εκ τούτου υπάρχει πιθανότητα ασυνόδευτα παιδιά να επιστρέψουν εκεί χωρίς στην πράξη –αφού απουσιάζει κάποιος μηχανισμός εποπτείας αναφορικά με την τήρηση των ελάχιστων εγγυήσεων στο εκεί κράτος –να διασφαλίζεται το βέλτιστο συμφέρον τους.

Η πρόθεση που διαφαίνεται να κατισχύει μέσα από τις πολιτικές συζητήσεις και τις ομάδες εργασίας που λαμβάνουν χώρα στις Βρυξέλλες δεν είναι άλλη από το να εφαρμόζεται το pre-Dublin cheque και στους ασυνόδευτους ανήλικους. Κάτι τέτοιο προκύπτει από τα νομικά κείμενα καθόσον δεν προβλέπεται εξαίρεση γι΄αυτήν την τόσο ευάλωτη ομάδα προσφύγων. Στην πράξη αυτό σημαίνει πως εξετάζεται η επιστροφή του ασυνόδευτου ανήλικου σε ασφαλή τρίτη χώρα χωρίς προηγουμένως να εξετάζεται κάποιο άλλο κριτήρια όπως για παράδειγμα αυτό της οικογενειακής επανένωσης. Εκείνο που μπορεί στο σημείο αυτό να υπογραμμιστεί ως αντιπρόταση είναι να δοθεί προτεραιότητα στην οικογενειακή επανένωση ειδάλλως πρόκειται για περιστολή του δικαιώματος για σεβασμό στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή στα οποία γίνεται ρητή αναφορά στο άρθρο 7 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Κάθε περιορισμός στα δικαιώματα αυτά θα πρέπει να αιτιολογείται ξεχωριστά ανά περίπτωση .Απόρριψη σε αίτημα ασύλου θα μπορούσε ως έσχατη λύση να γίνει αποδεκτή μόνον υπό προϋπόθεση ότι έχουν εξεταστεί οι διατάξεις που προστατεύουν τα ασυνόδευτα ανήλικα και προωθούν την οικογενειακή ενότητα (άρθρα 8 και 11 του ισχύοντος Κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ).

Ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις, αξίζει στο σημείο αυτό να υπογραμμιστεί, δε μπορούν να τηρηθούν κατά τις fast track διαδικασίες εφόσον απαιτείται επαρκής χρόνο για να αναπτυχθεί και να εμπεδωθεί μια σχέση εμπιστοσύνης με τα παιδιά. Το να διοχετεύεται (chanelling) μια αίτηση ασυνόδευτου ανήλικου σε μια ταχεία διαδικασία (fast procedure) υποβαθμίζει την υποχρέωση να εξεταστούν οι ανάγκες του και το βέλτιστο συμφέρον του σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 24 παρ.2 του Χάρτη Θεμελιωδών Ελευθεριών και του άρθρου 3 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Βέβαιον είναι πως θα πρέπει να καταρτιστεί πρωτίστως και στη συνέχεια να θεσπιστεί και να εφαρμοστεί ένα ιδιότυπο σχήμα για τη μεταφορά των ασυνόδευτων παιδιών επί τη βάσει του προτεινόμενου διορθωτικού μηχανισμού κατανομής. Τούτο κρίνεται επιβεβλημένο σε μια προσπάθεια να μειωθεί κατά το δυνατόν το ρίσκο να πέσουν τα παιδιά θύματα εκμετάλλευσης ή και να χαθούν, να εξαφανιστούν. Σε συμφωνία με το άρθρο 7 (δικαίωμα στο σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) και άρθρο

24(δικαιώματα του παιδιού) του Χάρτη Θεμελιωδών Ελευθεριών, αυτό το σχήμα θα έπρεπε ιδανικά προς την εξασφάλιση των εγγυήσεων για τα παιδιά πρώτα να εξετάζει την πιθανότητα οικογενειακής επανένωσης σε άλλο κράτος μέλος πριν τη μεταφορά του παιδιού στο κράτος μέλος κατανομής (member state of allocation).

- **Θέσεις Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου**

Η πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου[25],αντίστοιχα, περιλαμβάνει 214 τροποποιήσεις (amendments) επί της πρότασης της Επιτροπής. Σε γενικές γραμμές περιλαμβάνει την αυτόματη μετεγκατάσταση όλων των αιτούντων άσυλο σύμφωνα με έναν σταθερά προκαθορισμένο ποσοστό καταμερισμού. Πρόκειται για ένα κείμενο [26] σύμφωνα με το οποίο κάθε κράτος μέλος θα έχει μερίδιο ευθύνης και οι αιτούντες άσυλο δε θα μπορούν να έχουν διεθνή προστασία παρά μόνον εντός του συστήματος.

Επίσης, στο ίδιο κείμενο προβλέπεται η υποχρεωτική καταγραφή όλων των αιτούντων άσυλο και ταχεία αξιολόγηση της επιλεξιμότητάς τους στη χώρα άφιξης χωρίς, ωστόσο, οι χώρες πρώτης γραμμής να κάνουν πλέον έλεγχο παραδεκτού –απαραδέκτου και χωρίς να είναι αυτομάτως υπεύθυνες για τους αιτούντες άσυλο. Αναφορικά με τα ασυνόδευτα παιδιά, αυτά δεν εξαιρούνται από το μηχανισμό μετεγκατάστασης αν και δίνεται η δυνατότητα στο παιδί να επανενωθεί με μια ευρύτερη κατηγορία συγγενών πέραν της άμεσης πυρηνικής οικογένειας.

Πιο συγκεκριμένα σε σχέση με τα ασυνόδευτα παιδιά βασική διαφορά της πρότασης του ΕΚ[27] από εκείνην της Επιτροπής είναι ο διορισμός επιτρόπου (guardian) αντί εκπροσώπου (representative). Τονίζεται εμφατικά στο κείμενο του Κοινοβουλίου πως ο επίτροπος αυτός εκπροσωπεί και βοηθά το παιδί σε κάθε διαδικασία που το αφορά. Ο επίτροπος θα πρέπει να έχει τα προσόντα, να έχει λάβει την εξειδικευμένη εκπαίδευση, την εμπειρογνωμοσύνη μα κυρίως την ανεξαρτησία. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί πως η ανεξαρτησία αυτή προσδίδει την προστιθέμενη αξία στο έργο του επιτρόπου ώστε να εγγυάται τη διασφάλιση των συμφερόντων του παιδιού και όχι να απαντάται σύγκρουση συμφερόντων (conflict of interest) με αρνητικές συνέπειες για τα παιδιά από λαθεμένες ή βεβιασμένες επιλογές επιτρόπων. Επιπρόσθετα, στο ίδιο άρθρο διατυπώνεται πως ο διορισμός του πρέπει να είναι άμεσος και δη κατ΄ ελάχιστον σε 24 ώρες από την υποβολή αιτήματος ασύλου και σε κάθε περίπτωση πριν γίνει συλλογή

[25] European Parliament, Report 6/11/2017 –Rapporteur:Cecilie Wikstrom
[26] Κείμενο αλληλεγγύης όπως το χαρακτήρισε η εισηγήτρια κα Wilkstrom
[27] Amedment 90, article 8 paragraph2 subparagraph 1

βιομετρικών δεδομένων [28]. Επίσης, σε νέα υποπαράγραφο που εισάγεται στην παρ.2 του άρθρου 8 περιγράφονται αναλυτικά τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις των επιτρόπων ως θεματοφύλακες των δικαιωμάτων και συμφερόντων των ασυνόδευτων παιδιών.

Σε αντίθεση με το κείμενο της Επιτροπής στο εν λόγω κείμενο[29] πριν τη μεταφορά του ασυνόδευτου αντί να ζητείται η διαβεβαίωση από το υπεύθυνο κράτος ή το κράτος κατανομής ότι έχουν ληφθεί τα απαραίτητα μέτρα[30] για το παιδί τώρα ζητά το κράτος που είναι υπεύθυνο για τη μεταφορά του να λαμβάνει εγγυήσεις για κάθε εξατομικευμένη περίπτωση σχετικά με το ό,τι το **υπεύθυνο κράτος** ή το κράτος κατανομής λαμβάνει τα προαναφερθέντα μέτρα. Κάθε απόφαση για τη μεταφορά ή τη μη μεταφορά ασυνόδευτου παιδιού θα πρέπει να βασίζεται σε προηγούμενη εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος του από διεπιστημονική ομάδα. Η ομάδα αυτή θα πρέπει να απαρτίζεται από προσωπικό με γνώση στα δικαιώματα του παιδιού, από παιδοψυχολόγους, από τον επίτροπο και το νομικό εκπρόσωπο του παιδιού. Οι παράγοντες, οι οποίοι ελήφθησαν υπόψη και τα συμπεράσματα της εν λόγω εκτίμησης θα πρέπει ρητώς να αναφέρονται στην απόφαση μεταφοράς.

Υπεύθυνο κράτος για τον ασυνόδευτο ανήλικο λογίζεται από το Κοινοβούλιο[31] εκείνο εντός του οποίου διαμένει νόμιμα κάποιο μέλος της οικογένειάς του εκτός αν αποδεικνύεται ότι κάτι τέτοιο αντίκειται στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Η λογική πίσω από τη διάταξη είναι πως η μεταφορά του παιδιού εκεί όπου βρίσκεται κάποιος συγγενής συνάδει με το βέλτιστο συμφέρον του χωρίς καμία προϋπόθεση[32]

Σε περίπτωση απουσίας μέλους οικογένειας ή συγγενούς για το ασυνόδευτο παιδί αυτομάτως δε συνάγεται πως **υπεύθυνο κράτος** είναι εκείνο στο οποίο για πρώτη φορά υπέβαλε αίτημα για διεθνή προστασία. Σε μια τέτοια περίπτωση[33], το **υπεύθυνο κράτος** για το ασυνόδευτο παιδί θα προσδιοριστεί από το διορθωτικό μηχανισμό κατανομής όπως αυτός περιγράφεται στο Κεφάλαιο VII. Τονίζεται για ακόμα μια φορά πως και στην περίπτωση αυτή για κάθε απόφαση μεταφοράς του παιδιού θα προηγείται εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος από διεπιστημονική ομάδα.

[28] Eurodac Regulation 10(1)
[29] Amedment 99
[30] Μέτρα που προβλέπονται στα άρθρα 14και 24 της Οδηγίας 2013/33 και στο άρθρο 25 της Οδηγίας 2013/32
[31] Amendment 108
[32] Στην πρόταση της Επιτροπής αναφέρεται : με την προυπόθεση να είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού (**provided that it is in the best interest of the minor**)
[33] Amedment 110

5. Βέλτιστο Συμφέρον του Παιδιού (Best Interest of the Child)

Υπό το ίδιο πρίσμα, στην έκθεση του Κοινοβουλίου[34] διατυπώνεται μεταξύ άλλων πως για τα παιδιά και με σκοπό την εκπλήρωση του υπολογισμού των προθεσμιών που τα αφορούν [35] ο χρόνος εκκινεί από τη στιγμή που διορίζεται ο επίτροπος για αυτά και αφού έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος για κάθε παιδί.

Η αλήθεια είναι πως για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού γίνονται πολλές και συχνές αναφορές σχεδόν σε όλα τα νομικά κείμενα και τα κείμενα πολιτικής .[36] Το ίδιο συνέβη και με τον Κανονισμό Δουβλίνο ΙΙΙ όπου στο άρθρο 6(3) ρητά προβλεπόταν η απαίτηση (requirement) τα κράτη μέλη να συνεργάζονται στενά αναφορικά με τη διαδικασία εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Ωστόσο, από τα ευρήματα πρόσφατης έρευνας[37] μπορεί ευλόγως να συναχθεί το συμπέρασμα πως ναι μεν μνημονεύεται σχεδόν πάντα η αρχή αυτή αλλά στην πράξη παραμένει κενό γράμμα, μια αφηρημένη ιδέα .

Πιο συγκεκριμένα οι ερευνητές διαπίστωσαν πως οι αξιολογήσεις αυτές δε διενεργούνται συστηματικά ούτε απαντάται τυποποιημένη προσέγγιση α) ως προς τη μεθοδολογία διεξαγωγής αυτών των εκτιμήσεων β) ως προς το ποιο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για τη διενέργεια της εξέτασης αυτής ούτε ως προς το αν οι ειδικοί σε θέματα παιδικής προστασίας εμπλέκονται στη διαδικασία. Η έλλειψη αυτή ομοιομορφίας στη διεξαγωγή της διαδικασίας ανάμεσα στα κράτη μέλη οδηγεί ευθέως και σε έλλειψη σαφήνειας και ξεκάθαρων κατευθυντήριων γραμμών προς εκείνους που καλούνται να τη φέρουν σε πέρας .

Η πηγή του κακού θα τολμούσε κάποιος να ισχυριστεί πηγάζει από το γεγονός πως δεν υφίσταται συγκεκριμένος και σαφώς καθορισμένος ορισμός για την έννοια του βέλτιστου συμφέροντος. Μολαταύτα, στο άρθρο 6(3) του Κανονισμού Δουβλίνου ΙΙΙ γίνεται μια προσπάθεια να δοθεί ένας περιγραφικός ορισμός εφόσον απαριθμούνται σε λίστα καίριας σημασίας παράγοντες και κριτήρια (key factors) τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Τα κριτήρια αυτά είναι α) η δυνατότητα για οικογενειακή επανένωση β) η ευζωία (well being)του παιδιού και η κοινωνική του ανάπτυξη (social development) γ) παράμετροι ασφάλειας (safety and security considerations) και δ) οι απόψεις του παιδιού συμφώνως προς την ηλικία και την ωριμότητά του .

---

[34] Amedment 149

[35] Article 24 paragraph 1 subparagraph 2a

[36] Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού 1989, άρθρο 3 παρ.1

[37] UNHCR, Left in Limbo:UNHCR Study on the Implementation of the Dublin III Regulation, September 2017

Παρά την προαναφερθείσα κατεύθυνση μέσω των ανωτέρω κριτηρίων, η έρευνα κατέδειξε πως στα περισσότερα κράτη μέλη δεν υπάρχει συνοχή ως τον τρόπο που προσεγγίζουν την εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος. Επιπρόσθετα, είναι διφορούμενο ποια στοιχεία θα πρέπει να είναι τα πλέον σχετικά με αυτή και ποιο είναι το κατάλληλο βάρος που θα πρέπει να αποδίδεται σε κάθε στοιχείο από τα οποία συναποτελείται το σώμα της αρχής. Συγκεκριμένα, τα ευρήματα της εν λόγω μελέτης φανερώνουν πως το κράτος μέλος αποστολέας του αιτήματος για μεταφορά του παιδιού και το κράτος μέλος αποδέκτης αυτού του αιτήματος δίνουν διαφορετική βαρύτητα σε διαφορετικούς παράγοντες και κριτήρια της εν λόγω εξέτασης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού[38]. Επίσης, διαπιστώθηκε πως επικρατεί σύγχυση ως προς το ποιο κράτος αρχικά είναι υπεύθυνο να εκκινεί τη διαδικασία για την εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος (BIA) και ποιο κράτος θα έχει τον τελευταίο λόγο αναφορικά με την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού[39].

Δίχως αμφιβολία καταδείχθηκε πως δεν υφίστανται τυποποιημένες διαδικασίες (SOPs) για τη διενέργεια των αξιολογήσεων του βέλτιστου συμφέροντος των ασυνόδευτων παιδιών στην πλειοψηφία των κρατών μελών που συμμετείχαν στην έρευνα (Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Μάλτα, Πολωνία) και αυτό έχει άμεσο αντίκτυπο τόσο στη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών όσο και στην κατ΄ουσίαν εξέταση του βέλτιστου συμφέροντος των παιδιών.

6. Συμπέρασμα

Η ασάφεια, η περιρρέουσα σύγχυση, οι καθυστερήσεις, η επιπόλαιη και πρόχειρη συνάμα αντιμετώπιση της διαδικασίας εξέτασης του βέλτιστου συμφέροντος, οι ατέρμονες συζητήσεις σχετικά με το όχι μόνον ποιό κράτος είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήματος ασύλου του παιδιού αλλά και για το ποιό είναι υπεύθυνο ακόμα και για τη διενέργεια της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος αυτού θέτουν την έννοια της αλληλεγγύης εν αμφιβόλω.

[38] UNHCR, Left in Limbo p.53
[39] UNHCR, Left in Limbo p.57

7. Επίλογος

Οι πολιτικές ζυμώσεις που διενεργούνται τη δεδομένη χρονική συγκυρία με γνώμονα τη διαμόρφωση ενός νέου κοινού συστήματος ασύλου ευχής έργον θα ήταν να λάβουν την τελική τους μορφή και υπόσταση ακολουθώντας το μοντέλο όχι της μέχρι πρότινος μετακύλισης ευθυνών (burden shifting) αλλά του επιμερισμού και της δίκαιης κατανομής αυτών (burden sharing). Μέσα από αυτήν τη δίκαιη κατανομή σίγουρο είναι πως τα παιδιά κυρίως αλλά και οι λοιποί αιτούντες άσυλο ως ευάλωτες ομάδες θα λάβουν στην πράξη τις εγγυήσεις εκείνες που θα τους διασφαλίζουν μια αξιοπρεπή διαβίωση. Η αλληλεγγύη θα πρέπει να πάψει να είναι ευέλικτη κατά το συμφέρον. Αυτό σε συνάρτηση με το ότι η ευθύνη για τον πρόσφυγα –ενήλικο και ανήλικο- έχει προταθεί να μην είναι πλέον ενιαύσια για τη χώρα εισόδου αλλά παντοτινή θα πρέπει να προβληματίσει .Δε συνάδει το ένα με το άλλο και αναμφισβήτητα τα αποτελέσματα θα έχουν άμεσο (αρνητικό πιθανότατα) αντίκτυπο στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας .

8. Πηγές

- **Βιβλιογραφία**

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και η εσωτερική έννομη τάξη – ερμηνεία κατ΄άρθρο Επιμέλεια: Π.Νάσκου-Περράκη, Κ.Χρυσόγονος,Χ.Ανθόπουλος, Εκδόσεις Σάκκουλα , Αθήνα –Κομοτηνή 2002

Μετανάστες και ευρωπαϊκό δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου, Γιάννης Κτιστάκις, εκδ. Σάκκουλα, 2014

Προσφυγικό Δίκαιο, Ερμηνεία- Διαγράμματα- Υποδείγματα, Μαρία-Ντανιέλλα Μαρούδα –Βασιλική Σαράντη, Νομική Βιβλιοθήκη 2016

Οι Ασυνόδευτοι Ανήλικοι ως Πρόσφυγες και Μετανάστες: Διεθνές , Ευρωπαϊκό και Εθνικό Νομικό Πλαίσιο, Νομολογία και Διοικητική Πρακτική, Αντιγόνη Σπυροπούλου, Νομική Βιβλιοθήκη Σειρά :Βιβλιοθήκη Δικαίου Αλλοδαπών 2016

Πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, Νάσκου –Περράκη Παρούλα-Μπαξεβάνης Χρήστος-Παπαγεωργίου Γιάννης, Εκδ Σάκκουλα 2017

Πρόσφυγες,Ευρώπη,Ανασφάλεια, Φίλης Κων/νος, Εκδ.Παπαδόπουλος Ιανουαριος 2017

- **Μελέτες –Αναφορές**

ECRE/ELENA , Information Note on Dublin Transfers post-Tarakhel : update on European case law and practice, October 2015

ECRE, Beyond Solidarity:Rights and Reform of Dublin, ECRE's call on states to ensure fundamental rights protection in the reform of the Dublin System, Legal Note February 2018

ECRE, Comments on the Commission Proposal for a Dublin IV Regulation (COM/2016) 270 , October 2016

UNHCR-UNICEF report, Safe & Sound, What states can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe, October 2014

UNICEF France, Neither Safe Nor Sound:Unaccompanied children on the coastline of the English Channel and the North Sea,Paris, June 2016

UNHCR Intervention: Mapping of Unaccompanied Children, 23/08/2016 University of Brighton, Whose best interests? Exploring Unaccompanied Minors' Rights through the Lens of Migration and Asylum Processes (MinAs), The UK National Report,14 October 2015

Migration Policy Group, Unaccompanied Immigrant Children :A Growing Phenomenon with Few Easy Solutions, January 24 2011, Amanda Levinson

Human Rights Watch, Left to Survive: Systematic Failure to protect unaccompanied migrant children in Greece, 2008

Harvard FXB Center for Health and Human Rights, Children on the Move: An Urgent Human Rights and Child Protection Priority, Boston, 2016

France terre d'asile, Δικαίωμα στο Άσυλο για τους Ασυνόδευτους ανήλικους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συγκριτική μελέτη σε 27 χώρες, 2012

AIDA, CEAS REFORM: State of Play of Negotiations on the Dublin IV Regulation

AIDA-ECRE, The concept of vulnerability in European asylum procedures, September 2017

UNHCR, Left in Limbo:UNHCR Study on the Impementation of the Dublin III Regulation, September 2017

Children's Commissioner, Defining Child Vulnerability: Definition, Framework and Groups :Technical paper 2 in childrens commissioner project on vulnerable, Cordis Bright, July 2017

www.savethechildren.net, Save the Children Statement on today's Ruling in the EU Parliament Committee to the Reform of Dublin Regulation, 19 October 2017

- **Κείμενα Πολιτικής**

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,'Εκθεση σχετικά με την κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων στην ΕΕ (2012/2263 (INI)) Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2013), Γενικό Σχόλιο αριθ. 14, 29 Μαΐου 2013, CRC/C/GC/14

Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Γενικό Σχόλιο αριθ. 6, Μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους, 1η Σεπτεμβρίου 2005, CRC/GC/2005/6

European Commission, Action Plan on Unaccompanied Minors(2010-2014), COM(2010)213 final, 6.05.2010Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2013), Γενικό Σχόλιο αριθ. 14, 29 Μαΐου 2013, CRC/C/GC/14

UN Committee on the Rights of the Child, Report of the 2012 Day of General Discussion on the Rights of all children in the Context of International Migration, February 2013

European Commission, Final Report: Evaluation of the Implementation of the Dublin III Regulation , 18 March 2016

European Commission, Mid-term report on the implementation of the Action Plan on Unaccompanied Minors,COM(2012) 554 final ,28.09.2012

European Commission , Towards reform of the common European Asylum System and enhancing legal avenues to Europe ,COM (2016)197 final, Brussels, 6 April 2016

European Commission, The protection of children in migration,COM(2017)211 final, 12.4.2017

ec.europa.eu, European Commission, Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person (recast) , Brussels, 4.5.2016 COM(2016) 270 final

www.europarl.europa.eu, Report on on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person (recast)(COM(2016)0270 – C8-0173/2016 – 2016/0133(COD)),6 November 2017

Council of Europe, Action Plan on Protecting Refugee and Migrant Children in Europe (2017-2019) , May 2017

Council of Europe, Realising the right to Family reunification of refugees in Europe , Issue paper, June 2017

Council of Europe, Strategy for the Rights of the Child (2016-2021), Fist Report, 17 October 2017

Council of Europe, Thematic Report on migrant and refugee children prepared by the Special Representative of the Secretary General on Migration and refugees, Information Documents SG/INF (2017)13, 10 March 2017

European Commission, Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Regulation (EU) No 604/2013 as regards determining the Member State responsible for examining the application for international protection of unaccompanied minors with no family member, sibling or relative legally present in a Member State, COM(2014) 382 final 2014/0202 (COD), Brussels, 26.6.2014

European Commission, Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast), COM(2016) 465, 13 July 2016, Article 2(13).

European Parliament, Report on the proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast), A8-0186/2017, 10 May 2017, Amendment 34 – Article 2(13), Amendment 111 – Article 21(1)(1).

European Parliament, Amendments to the draft report on the proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a common procedure for international protection in the Union, PE597.506, 26 June 2017, Amendments 240 and 802-803.

Council of the European Union, Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast), 7004/17,8 March 2017,

European Parliament, Report on the proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast), A8-0186/2017, 10 May 2017, Amendment 34 – Article 2(13)

- **‘Αρθρα**

www.theguardian.com, How to care for child refugees :lessons from Nordic countries

www.theguardian.com, Thousand of unaccompanied children in greek island camps need help, 25.10.2017

www.economist.com, Dublin down, Opposition from Eastern Europe threatens to scupper refugee reforms :The EU is struggling to build a coherent asylum system , 9 November 2017

www. Lawspot.gr, Τι αλλάζει στον Κανονισμό Δουβλίνο-Οι προτάσεις του ΕΚ, 22/10/2017

m.huffingtonpost.gr, Η πρόταση του ΕΚ για την αναθεώρηση του Κανονισμού Δουβλίνου σχετικά με το άσυλο, 10/11/2017

mobile.tovima.gr, Οι ελληνικές ενστάσεις για την αναθεώρηση του Δουβλίνου, 29/4/2017, Αθανασόπουλος Άγγελος

euobserver.com, EU States tackle Dublin asylum reform ‘’line by line’’, Nicolah Nielsen , Brussels ,7 March 2018

Χρ. Μπαξεβάνης, Κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ, Ασυνόδευτος ανήλικος και προσδιορισμός του ΄΄υπεύθυνου κράτους΄΄-πρόσφατες εξελίξεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και νομολογίας , Επετηρίδα Δικαίου Προσφύγων και Αλλοδαπών 2013

- **Εισηγήσεις ομιλητών κατά τη διεξαγωγή του σεμιναρίου με θεματική ‘’Ευρωπαϊκό Δίκαιο Ασύλου και Προσφύγων**